

1935); «lo Pas de Coma-les-torres servix per entrar-hi des de Cavallers: és un *pujadó* del bestiar» Boí, 1953. *Pujador* 'estació poc important en una línia fèrria, on s'atura el tren just el temps de pujar o baixar viatgers', molts d'anomenats així popularment en els ferrocarrils d'Igualada, Berga, Olot, Palamós (sentit sovint a gent local, en els anys 1924-30), però també ho digueren gent ciutadana: «Al carrer d'Aragó hi fan un *pujador* per agafar el tren de Madrid», carta del meu pare a la mare, 23-vii-1901; però els castellans en digueren *apeadero* i els nostres moltons barcelonins seguien «l'*apeiaderu*» (com deia encara quasi tothom fins a 1930); tot i que ja Careta recomanà *pujador* (1902, *Barbr.*) no en feren cas, fins que alguns barcelonins «molt savis» inventaren c. 1915 un **bai-xador* (car el castellà és la «llengua model!»), consagrat resignadament pel *DFA. Pujall*.

Pujament 'acció de pujar' [Llull, supra; Jaume I; 'augment', Desclot, *NCL*, v, 148.19]. *Pujant* part. act. o adj. [Llull, *CostTort.*]; m. 'muntant, puntal' tort., maestr. i també val. S.: a Pedreguer em descriuen un dolmen «són quatre *pujans* de pedra natural i una gran taula de pedra pesant» (1962); 'pujador d'un escarpat' (Gironès, Selva, Osona, Vallespir, Cardener, Urgellet): *Pujant de la Farigola* cap a Rocacorba (Biert), «s'hi *pujava* amb una cúrria» en un de St. Martí de Llèmena, *pujant del Llepard Amer*, «el camí ral de Tavertet s'enfila pel *Pujant de les Gotes*» Vilanova de Sau, *Pujant de l'Escala* a La Menera, *Pujant de la Corriu* a Guixers, *Pujans del Grau* i del *Furtador* a Tuixén (1936-64), *Pujant del Faig* en els escarpats del Montmajor (entre Oix i la Vall del Bac, 1984, Garrotxa). *Pujantó. Pujat. Impujable*.

Apujar potser havia tingut un sentit com 'apuntalar-se, repenjar-se' tenint en compte que en *RMa.* (p. 226.6) «vel *apodiare*» va com a glossa del vocab. àrabo-llatí, a «accedere: *nastand*» (mot àrabic que també té el sentit de «recumbere») i aquestes glosses del *RMa.* solen ser en català primitiu (de vegades llatinitzat); però és molt incert car en aquest cas pot ser verament baix-llatí general no català, veg. supra, Dante. *Apujar*, en el sentit modern comercial, no es documenta fins a eds. recents del Lab., c. 1900, i Vogel. He sentit algun cop l'*apujament* dels preus, car no és ben bé el mateix que *la puja*.

Repujar [a. 1900] 'fer sortir a cops de martell un relleu, en una placa de metall o cuiró': «Tot de revelida plata, macissa, *repujada*, y llustrosa pel bon entreteniment, de formes pesantes», MrnVayreda (*Sang Nova* v, xiv, 447); «--- les corones votives --- en planxa d'or *repujada* --- la del mig --- era de planxa d'or *repujada*, més ampla que les altres, i a baix i a dalt tenia una sanefa amb llaceries que formaven com una trena de fulles de trèvol», Coromines (*Pigmalió*, pròleg III, O. C., 118b6, 19). No recollit pels diccs. catalans fins al S. xx (ço que no vol dir res tractant-se d'un terme tècnic d'artistes, vocabulari absolutament negligit per la nostra lexicografia), i omès pel *DFA.*, que el substitueix pel gallicisme *repussar* (també admet *repussar* 'repellir, rebutjar', horrend i gratuït gal-

licisme); *AlcM* s'hi adhereix afirmant decidit que *repujar* és un «castellanisme» [!] provinent del rar mot llatí *repulsare*, freqüentatiu, 'repellir moltes vegades'; poca analogia sé veure entre aquest procediment artístic i la idea d'"empènyer" o la de 'sentir espoderaments anals' (cast. *pujar*). De fet, però, el cast. *repujar* no està documentat fins a 1925 (*D.Acad. Esp.*), o sigui molt menys i força més tard que en català.

No fóra gaire menys imprudent per part meva, assegurar absolutament que *repujar* vagi ser formació originalment catalana, que ho ha estat per part d'ells afirmar el contrari, puix que ni ells ni jo disposem d'informació històrica ni especialitzada. Però puc testificar que des de 1920 jo havia sentit al millor repujador de Bna. Ramon Teixé, i al meu pare, que n'era amic des de jove i que era entès en art sumptuari i en la seva història, que el *repujat* era una tècnica que comptava amb una vella tradició en l'art barceloní. A tots dos els sentia sempre *řepužá, řepužadó* (mai referència a un *repussar*). D'altra banda derivar semànticament *repujar* de *pujar*, per a una operació consistent a fer pujar de relleu, és sens dubte possible, i com sigui que en matèria d'art sumptuari la tradició madrilenya no és important, és bastant més versemblant que sigui el castellà el qui ens hagi manllevat el mot; i que *repussar* no sigui més que un gallicisme de joves artistes afrancesats. Puix que *repujar* compta almenys amb l'aval de vells i catalaníssims coneixedors de les tècniques artístiques del nostre país: Vayreda, Coromines, Teixé.

Sobrepujar [S. XIII]: «Tant forts paraules dix lo cardenal al apostoli e a sos companyons, que lur coratge féu ésser en contrició e en pensaments, e agren consciència del poder que havien, lo qual *sobrepujava* lur voler», Llull (*Blanq.*, *NCL*, II, 181.19); «quan vim que --- Déus no-ns volia nostre temps meylorar, faem sobre açò senyal a la nau de --- que-ns en tornàvem ---; per cal raó no passà la nostra nau --- així com les altres hi passaren, aquesta és la raó: car ells havien lo vent del lebeğ tant complit que-s podien aorçar per fer lur viatge, e Nós no podíem *sobrepujar* el vent per ço quan érem pus bays que ells no eren», Jaume I (*Cròn.*, § 489, Ag., 477.5f.). «Lo pilar de fum que *pujave* dret del altar --- lo foc del altar *sobrepujava* tots temps ---», S. xv, de la Disputa de J. de Santa Fe trobada a l'arxiu de Roda de Ribagorça pel P. Villanueva (*Vi. Lit.* xv, 350.30, 351.5). MrnAguiló l'usava com a intr. per 'augmentar, créixer més i més': «Déu no ha volgut que guanyàssem, / ni que morís ha volgut, / perquè, visquent, d'hora en hora, / lo meu afront *sobrepuig* / --- / fret m'en duran de la tenda: / no viuré com un poruc» (c. 1847, JMBover, *BiEscrBal.* I, 562.15.2).

Els dos components d'aquesta formació ja els aplega, si bé sense soldar-los, Bernat Metge: «No foren festes, jocs ne dances, ne amor que *sobre* totes coses *puja* ---» (*Somni* IV). Del català és manlleu, si bé ja molt antic, el cast. *sobrepujar* [c. 1295, 1399 etc., *DECH* IV, 583b3-6]. *Sobrepujant. Sobrepujament. Sobrepujança. Sobrepuja* [Vogel]. *Sobrepuig*: «hi va haver un escàndol de críts y soroll, ab lo *sobrepuig*